

แหล่งผ้าขึ้นชาติ เมืองนครศรีธรรมราช

“ແທ້” ອຳໄພ ?

“ผ้า” อะไร ?

“ขึ้น” ตรงไหน ?

“ธาตุ” หมายถึงอะไร ?

วันพระ สืบสกุลจินดา

๑. “แห่” อย่างไร ?

“...ฉันสั่งให้ห่มผ้าพระมหาธาตุ พวกราษฎรพากันมีใจด้วย ตั้งกระบวนแห่แต่ตลาดท่าวังผ่านหน้าพลับพลา...
ผืนผ้านั้นคล้ายว่า ผู้ที่ช่วยแห่ถือคสไปบนคิรีระเป็นธรรมเนียมเขาต้องแห่เช่นนี้ทุกปี...”๑

“...มีกระบวนมหรสพแห่ผ้าห่มพระธาตุนั้นไปสู่วัด ชาวเมืองได้ช่วยกันถือชายผ้า เข้ากระบวนแห่ไปเป็นอันมาก...”^๒

๒. “ผ้า” อะไร ?

“...ผ้าที่ห่มนั้นเป็นผ้าแดง ๗๐ ผืนเปลาะต่อกัน และทำเป็นห้วงมกรต่อข้างต้นผ้า...”^๓

“...ราษฎรชาวเมืองมีความชื่นชมโสมนัสพร้อมใจกัน โดยเสด็จพระราชดำเนิรในการพระราชกุศล ได้เรียกรายเงิน
จัดซื้อผ้าแดงผืนใหญ่สำหรับถวายหม่อมองค์พระมหาธาตุ...”^๔

“...เวลาบ่ายแห่ผ้าห่มพระมหาธาตุตามเคย แต่หาผ้าแดงไม่ได้ ชื้อทำธงรับเสด็จกันหมดเมือง
จึงต้องใช้ผ้าพื้นชมพู”^๕

*พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ร.ศ.๑๑๗

^{๒๔}จดหมายเหตฺรยะทางพระราชดำเนิรเลียบมณเฑลปักษีไต้ของลักขี ตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน ถึงวันที่ ๕ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๔

୧୩୭

၁၂၁

^๕พระราชหัตถเลขา ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คราวเสด็จประพาสแหลมมลายู ร.ศ. ๑๒๔

“...เจ้าพนักงานจัดตั้งโต๊ะเครื่องราชบรรณาการถวายพระมหาธาตุในวิหารพระภิเนษกรมณ์ มีต้นไม้ทองเงิน เล็กคู่หนึ่ง ผ้าสีชมพูถวายองค์พระมหาธาตุม้วนใหญ่ม้วนหนึ่ง...”^๖

“...ทรงพระสุหร่ายถวายพระมหาธาตุ แล้วพระราชทานผ้าม้วนสีชมพูแก่พระยาเทพาภรณ์นำไปถวายห่ม พระมหาธาตุ...”^๗

๓. “ขึ้น” ตรงไหน ?

“...พระราชทานผ้าม้วนสีชมพูแก่เสวกเอก พระยาเทพาภรณ์ เจ้ากรมภูษามาสา นำไปห่มถวายห่มพระธาตุ คือคลุมรอบหน้ากระดานบัลลังก์แห่งองค์พระมหาธาตุเหนือองค์ระฆังภายใต้ปล้องไฉน...”^๘

“...รถเดินช้าๆ พอสบช่องโปร่งแลเห็นพระมหาธาตุได้ถนัดถึงองค์ระฆัง ซึ่งยังคงมีผ้าแดงห่มอยู่...”^๙

๔. “ธาตุ” หมายถึงอะไร ?

“...“พระธาตุ” นั้น ความจริงหมายถึง “พระบรมสารีริกธาตุ” อันประดิษฐานอยู่ภายในองค์พระบรมธาตุ เจดีย์...”^{๑๐}

ความข้างต้นที่เป็นวิสัยของปัจฉาทั้ง ๔ นั้น คัดมาจากที่มา ๔ แหล่ง คือ

๑. พระราชหัตถเลขา ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คราวเสด็จประพาสแหลมมลายู ร.ศ. ๑๑๗

๒. พระราชหัตถเลขา ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คราวเสด็จประพาสแหลมมลายู ร.ศ. ๑๒๔

๓. จดหมายเหตุระยะทางพระราชดำเนินเลียบมณฑลปักษ์ใต้ของลัทธิ ตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน ถึงวันที่ ๕ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๘

๔. บทความพระธาตุไร้เงา อัครจริยหรือเพียงแค่ว่า “คำคนโหดเขลา เล่าลือกันไป”

๑. แล้วจะต้อง “แห่” อย่างไร ?

ภาพของการแห่นั้น ปรากฏชัดจากพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ร.ศ. ๑๑๗ (พุทธศักราช ๒๔๔๑) คือกำหนดระยะทางของการแห่จากตลาดท่าวังเป็นจุดเริ่มต้นมาตามถนนราชดำเนิน^{๑๑} ผ่านหน้าพลับพลาที่ประทับ ณ บริเวณสนามหน้าเมืองปัจจุบัน ความน่าสนใจอยู่ที่ลักษณะของผ้าที่ใช้ห่มนั้น

^๖ดู ๒

^๗เรื่องเดียวกัน

^๘จดหมายเหตุระยะทางพระราชดำเนินเลียบมณฑลปักษ์ใต้ของลัทธิ ตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน ถึงวันที่ ๕ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๘

^๙เรื่องเดียวกัน

^{๑๐}บทความพระธาตุไร้เงา อัครจริยหรือเพียงแค่ว่า “คำคนโหดเขลา เล่าลือกันไป”

^{๑๑}เดิมเรียกว่า “ทางหลวง”

มีการ “เพลาะ” คือการเย็บริมให้ติดกันของผ้าแดงถึง ๗๐ พับ การที่ต้องเพลาะต่อกันนั้นอาจเป็นเพราะไม่สามารถทอผ้าหน้ากว้างห่มองค์พระบรมธาตุเจดีย์ได้ทั้งองค์ จึงอาศัยผ้าผืนยาวแล้วใช้ด้านยาวของแต่ละผืนมาเย็บติดกัน นอกจากนี้ยังทรงระบุว่ามีกรทำเป็น “ห้วม้งกร” ที่ห้วผ้า ส่วนนี้เข้าใจว่าเป็นการใช้เทคนิคเดียวกันกับการผูกผ้ามัดดอก แต่ออกแบบให้เป็นรูปทรงห้วม้งกรเพื่อเป็นการรวมผ้าและอาจเพื่อสะดวกในการแห่ไปตามถนน

ส่วนวิธีการจับแห่ไปนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชหัตถเลขาไว้อย่างน่าสนใจว่า “เป็นธรรมเนียม” ของชาวนครศรีธรรมราชที่จะต้อง “ถือคลี่ไปบนศิรัระ” คล้ายกับอาการ “ทูลเกล้าทูลกระหม่อม” ก่อนจะน้อมถวายต่อบุคคลที่ควรบูชาด้วยอาการนอบน้อมอย่างสูงสุดนี้

ระหว่างทางแห่ผ้าในสมัยรัชกาลที่ ๖ (พุทธศักราช ๒๔๕๘) ปรากฏว่า “มีกระบวนมหรสพแห่ผ้าห่มพระธาตุนั้นไปสู่วัด” ส่วนรายละเอียดของมหรสพว่าจะเป็นชนิดใดนั้นไม่ปรากฏ ระบุแต่เพียงในขณะชักผ้าขึ้นทอดมีการประโคม แตรสังข์ดุริยดนตรี พระสงฆ์สวดพระพุทธรูปสมโภชพระบรมธาตุเจดีย์ จุดดอกไม้เพลิง มีฟุ้ง พะเนียง ต้นไม้กระถาง พลุ มหาตเล็กกรรมมหรสพแสดงโขนบทพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ ตอนเฝ้าเมืองลงกา รุ่งขึ้นเวลาบ่าย พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนสมโภชพระบรมธาตุเจดีย์ เวลาค่ำทรงจุดดอกไม้เพลิง แล้วมีละครหลวงเล่นเรื่องพระร่วง บทพระราชนิพนธ์ ตอน ขอมดำดิน เป็นเสร็จการสมโภชพระมหาธาตุ

๒. จะต้องใช้ “ผ้า” อะไร ?

จากวิสัยทัศน์ข้างต้น ในข้อนี้จะเห็นว่ามีการใช้ผ้าที่ไม่ระบุรายละเอียดไปมากกว่าสี่และขนาด แต่พอจะบ่งชี้อะไรได้อย่างน้อย ๒ ประการ

๑. ผ้าสีชมพูและสีแดงนั้นใช้ต่างกันและมีที่ไปที่มา

หากดูตามหลักฐานทั้ง ๔ ฉบับที่อ้างถึง หลักฐานฉบับแรกคือพระราชหัตถเลขา ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คราวเสด็จประพาสแหลมมลายู ร.ศ. ๑๑๗ เป็นฉบับแรกที่มีปรากฏการบันทึกเรื่องของการใช้ผ้าเอาไว้ว่าใช้ผ้าพื้นสีแดง และต่อมาเมื่อเสด็จประพาสอีกครั้งใน ร.ศ. ๑๒๔ ทรงพระราชหัตถเลขาเอาไว้ว่าผ้าสีแดงนั้น “หมดเมือง” เนื่องจากราษฎรนำมาตัดเป็นธงรับเสด็จ จึงต้องเปลี่ยนมาใช้ผ้าสีชมพู ซึ่งอาจเป็นที่มาให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำเนิตตามรอยสมเด็จพระราชบิดา คือการใช้ผ้าพื้นสีชมพูถวายเป็นการส่วนพระองค์ ในขณะที่ชาวเมืองนั้น ยังคงใช้ผ้าพื้นสีแดงอยู่ตามธรรมเนียมเดิม ดังเช่นเมื่อเสด็จพระราชดำเนินกลับโดยรถไฟ หม่อมราชวงศ์จิตร สุกัน ในนามปากกา “ลักขี” ได้บันทึกเอาไว้ว่า “...รถเดินช้าๆ พอสบช่องโปร่งแลเห็นพระมหาธาตุ ได้ถนัดถึงองค์ระฆัง ซึ่งยังคงมีผ้าแดงห่มอยู่...” ในขณะที่เมื่อคราวเดียวกันที่เสด็จประพาสเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๕๘ นั้น “...พระราชทานผ้าผืนสีชมพูแก่เสวกเอก พระยาเทพาภรณ์ เจ้ากรมภูษามาลา นำไปห่มถวายห่มพระธาตุ...” จนอาจเป็นพระราชนิยมส่วนพระองค์ เพราะเมื่อเสด็จประพาสอีกครั้งในปีพุทธศักราช ๒๔๖๐ ก็โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ทอดผ้าสีชมพูถวายองค์พระบรมธาตุเจดีย์ดังเดิม

๒. แล้วความเข้าใจว่า “พระภู” เข้ามามีบทบาทในฐานะผ้าห่มพระธาตุนั้น มีที่ไปที่มาอย่างไร ?

เบื้องแรกขอคัดตำนานพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช ฉบับที่ใช้กันเป็นหลักฐานทางราชการ คือฉบับกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ หรือฉบับกระดาดฝรั่ง ซึ่งระบุเรื่องนี้เอาไว้เพียงย่อหน้าหนึ่งว่า

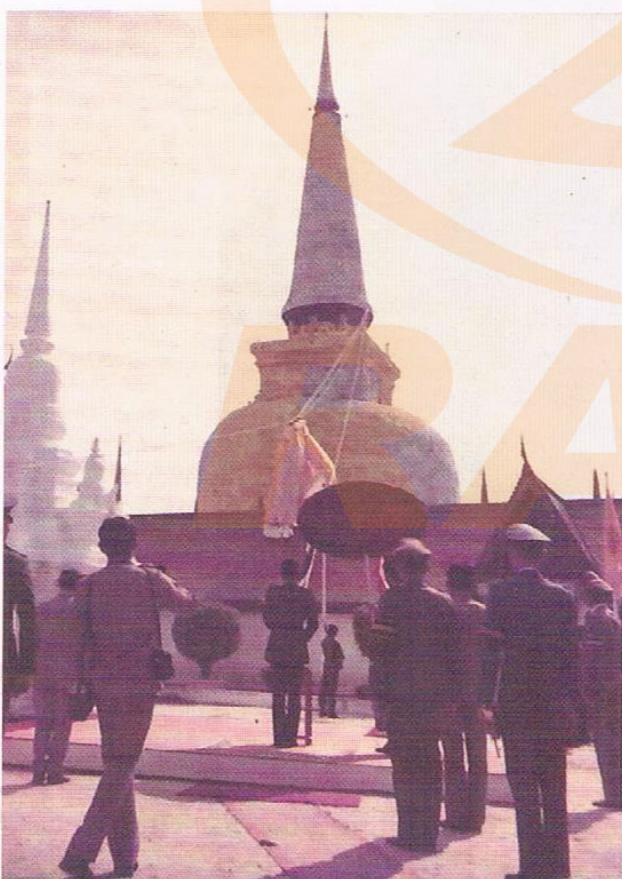
ปักยี่ใต้ของสักขี ตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน ถึงวันที่ ๕ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๘ ว่า “...พระราชทานผ้าห่มวน สีส้มพู่แกแสดเอก พระยาเทพภรณ เจ้ากรมภูษามาลา นำไปห่มถวายห่มพระธาตุ คือคลุมรอบหน้ากระดานบัลลังก์ แห่งองค์พระมหาธาตุเหนือองค์ระฆังภายใต้ปล้องไฉน...” และ “...รถเดินช้าๆ พอสบช่องโปร่งแลเห็นพระมหาธาตุ ได้นัดถึงองค์ระฆัง ซึ่งยังคงมีผ้าแดงห่มอยู่...”

จะเห็นได้จาก ๒ ประโยคที่ยกมาย่อนหน้านี้ว่า นอกจากได้ภาพของลักษณะการห่มพระธาตุว่าห่มคลุม รอบหน้ากระดานบัลลังก์และส่วนที่เป็นองค์ระฆังแล้ว ยังเห็นถึงการกำหนดตำแหน่งตามสถานะของผู้ที่ศกถวายไว้ด้วย อย่างชัดเจน กล่าวโดยสรุปคือ ผ้าพระราชทานห่มพระบรมธาตุ ใช้ผ้าพื้นสีส้มพู่ห่มที่หน้ากระดานบัลลังก์สีเหลือง ส่วน ผ้าของชาวเมืองนครนั้น ใช้ผ้าพื้นสีแดงห่มคลุมองค์ระฆังทั้งองค์

๔. ที่เคยเข้าใจกันว่า “ธาตุ” นั้นหมายถึงอะไร ?

ข้อนี้เป็นปูจวอย่างง่ายที่คำตอบเป็นภาพความเข้าใจที่เป็นชุดความทรงจำเดิมของชาวเมือง นั่นคือเมื่อกล่าวถึงพระธาตุ ก็จะมีจิตโน้มนำไปถึงแต่ “องค์พระบรมธาตุเจดีย์” อยู่แล้วเป็นปกติ

เล่าเรื่องด้วยภาพ หลักฐานการ แห่ผ้าขึ้นธาตุตามขัตติยราชประเพณี^๒

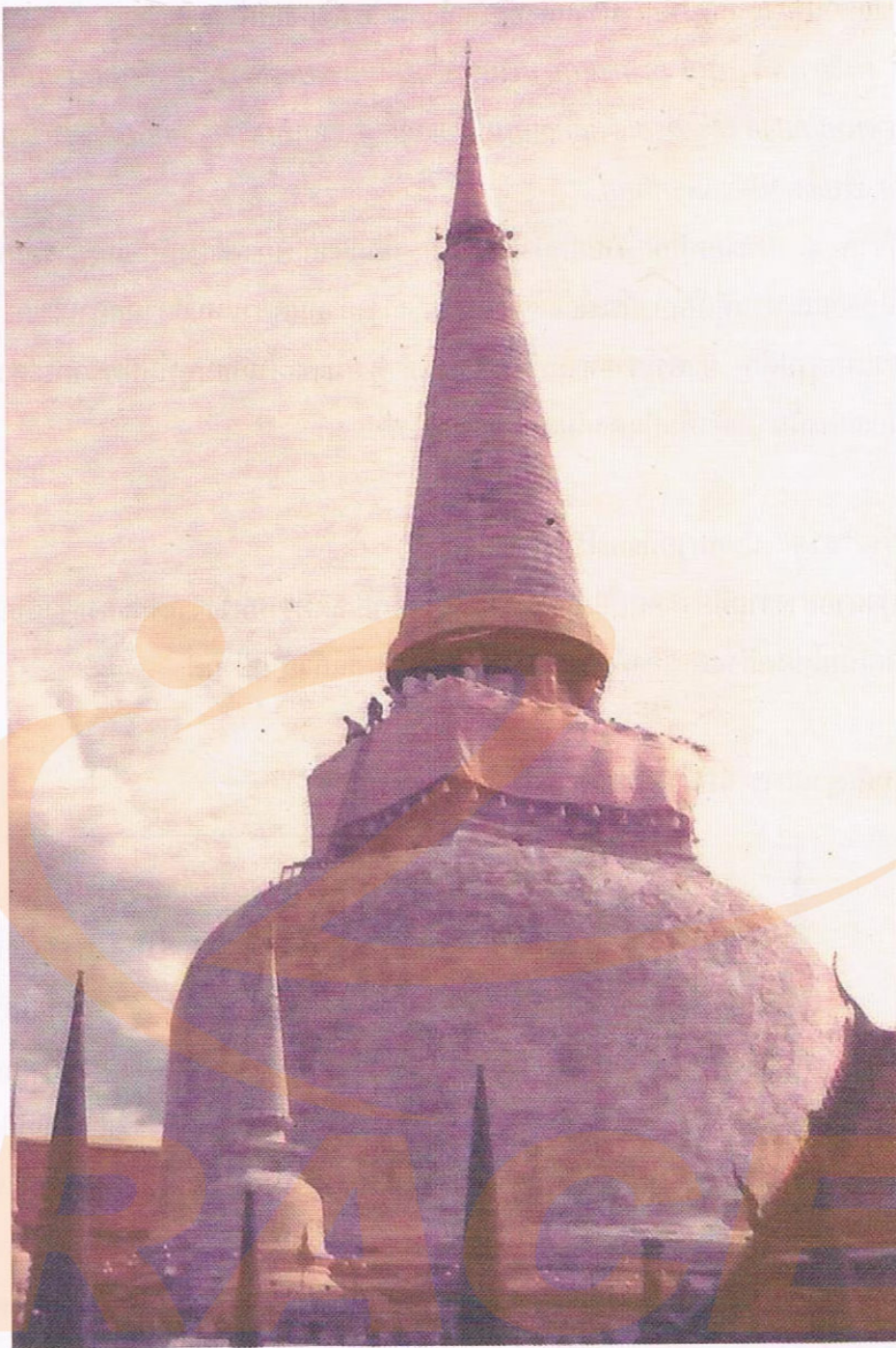

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล
ศรีสินทรมหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๑๐ ครั้งดำรงพระราชอิสริยยศที่สมเด็จพระ
บรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จ
พระราชดำเนินปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ ไปถวายผ้าห่ม
องค์พระบรมธาตุ ณ วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร
จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๒๕
ในการนี้ทรงทอดผ้าพื้นสีเหลืองตามวันพระราชสมภพ
ถวาย ณ บัลลังก์ตามขัตติยราชประเพณีแต่โบราณ

ภาพถ่ายเลขที่ : วัดพระธาตุ หจข.ยะลา_๑๗๐๘๐๒_๐๐๔๑

จากหอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

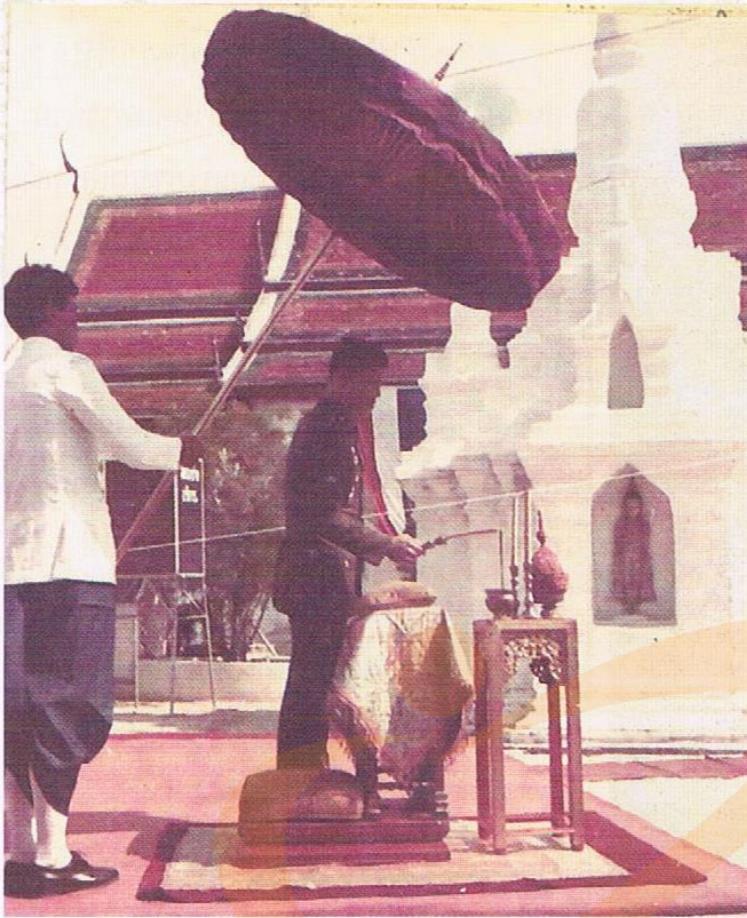
^๒ในจดหมายเหตุระยะทางพระราชดำเนินเสียบมณฑลปักยี่ใต้ของสักขี ตั้งแต่วันที่ ๑๐ เมษายน ถึงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๐ ใ้ว่า “พระราชประเพณี”

ภาพถ่ายเลขที่ : วัดพระธาตุ หจข.ยะลา_๑๗๐๘๐๒_๐๐๔๓
จากหอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

เจ้าพนักงานผู้จัดเตรียมและห่มผ้าพระราชทาน ที่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชกุมาร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ ครั้งดำรงพระอิสริยยศที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ ไปถวายผ้าห่มองค์พระบรมธาตุ ณ วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๒๕

สังเกตเห็นวิธีการถ่วงน้ำหนักด้วยระย้าไว้รอบทิศเพื่อป้องกันแรงลมและทอดบันไดทางขึ้นไว้เบื้องหน้าองค์พระบรมธาตุเจดีย์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล
อดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบาทสมเด็จพระ
ปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร
มหาธีรลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๑๐ ครั้นดำรงพระราชอิสริยยศ
ที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุ
ฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์
ไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในการถวาย
ผ้าห่มองค์พระบรมธาตุเจดีย์ ณ วัดพระมหาธาตุ
วรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อ
วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๕ ในการนี้
ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการแด่องค์พระบรม
ธาตุเจดีย์เป็นราชสักการะ

ภาพถ่ายเลขที่ : วัดพระธาตุ หจข.ยะลา_๑๗๐๘๐๒_๐๐๔๑
จากหอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

ครั้นแล้วทรงกราบลง ณ พระที่
ซึ่งเจ้าพนักงานทอดถวายไว้เบื้องหน้า
เครื่องราชสักการะ ได้แก่ พุ่มดอกไม้ ๑
เทียน ๒ และธูป ๓
จากนั้นเสด็จไปทรงเชิญผ้าขึ้นห่ม
องค์พระบรมธาตุเจดีย์ขึ้นทอดถวายด้วย
กระบวนрок ณ ตำแหน่งรัตนบัลลังก์
ตามโบราณราชประเพณี เช่นเดียวกับที่บูรพ
กษัตริย์ได้ทรงพระราชศรัทธาไว้แต่ก่อน ดังเช่น
ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ได้ทรงพรรณนาเอาไว้

ภาพถ่ายเลขที่ : วัดพระธาตุ หจข.ยะลา_๑๗๐๘๐๒_๐๐๔๑
จากหอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

ภาพผ้าพื้นสีเหลืองไม้ทราบที่มา
สันนิษฐานว่าเป็นผ้าพระราชทานห่มพระบรม
ธาตุเจดีย์เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระปรเมนท
รมหามราชาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ ครั้งดำรง
พระราชอิสริยยศที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทน
พระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล
อดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙
ไปในการทรงเชิญแผ่นทองคำขึ้นประดิษฐาน
บนบถียอดพระบรมธาตุเจดีย์เป็นแผ่นแรก
เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๓๐ โดยเชิญขึ้น
ทอดหลังจากเสร็จสิ้นการบูรณะ

ภาพถ่ายเลขที่ : วัดพระธาตุ หจข.ยะลา_๑๗๐๘๐๒_๐๐๒๗
จากหอจดหมายเหตุนายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

RACE

รวมความว่า “แห่ผ้าขึ้นธาตุ” นี้ เป็นไปตามกฎธรรมดาของสิ่งที่เรียกว่า “วัฒนธรรม” คือมีการวัฒนธรรม
หรือ วัฒนา หรือ พัฒนา ไปตามสภาพแห่งธรรม วิธีและวิถีอาจเปลี่ยน แต่สิ่งที่ยังคงหนักแน่นอยู่คือวัตถุประสงค์
กล่าวอย่างเข้าใจโดยง่าย การแห่ผ้าขึ้นธาตุ คือ การแสดงออกถึงความรู้สึกของพุทธศาสนิกชนชาวนครศรีธรรมราช
รวมไปถึงชาวไทย ว่าพระบรมศาสดามีอยู่จริง โดยการใช้ผ้าเป็นสัญลักษณ์แสดงออกนั้น แน่นนอนว่า
หากการสร้างองค์พระบรมธาตุเจดีย์ ใช้อุดมคติของลังกา แนวคิดในการบูชาพระบรมธาตุเจดีย์นี้ ก็คงสืบทอดต้นเค้า
มาจากที่นั่นตามมาพร้อมด้วย

คัมภีร์มหาวงศ์ของลังกา แต่งขึ้นในพุทธศตวรรษที่ ๑๑ ได้กล่าวถึงการสร้างและบูชาพระเจดีย์ว่า

“จึงให้หามาซึ่งช่างเย็บผ้ามา

ให้เย็บเป็นเสื้อลงใหญ่ด้วยผ้าขาวบริสุทธิ์

สรวมลงในพระเหมมาลิกเจดีย์

แล้วให้หาช่างเขียนมาสั่งว่า

ดูกรพนายท่าน

จงเขียนเป็นรูปไฟทีและระเบียบหม้ออันเต็มไปด้วยน้ำ

และระเบียบปล้องไฉนให้งามดี

ที่คอเสื้อสรวมพระธาตุนั้น”^{๙๙}

กล่าวถึงเหตุการณ์ตอนที่พระเจ้าทูกูคามณีกัย (พ.ศ. ๓๘๒ - ๔๐๖) ทรงสร้างพระเจดีย์ แต่พระองค์ทรงประชวรหนักเสียก่อน จึงโปรดให้พระติสสราชกุมารรับภาระงานสร้างพระเจดีย์ต่อ พระติสสราชกุมารโปรดให้เอาผ้าขาวคลุมองค์พระเจดีย์พร้อมให้เขียนฐานบัวคว่ำบัวหงายที่พระเจดีย์และจิตรกรรมอันงดงามเพื่อให้พระเชษฐาได้ทอดพระเนตรก่อนสิ้นพระชนม์^{๑๐๐} หากคำนี้เก่าสุดและเป็นรอยของประเพณีที่กำลังพูดถึง การเชิญผ้าขึ้นห่มคลุมในชั้นแรกจึงมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขโมยใจว่าการสร้างพระเจดีย์ของพระเจ้าทูกูคามณีกัยนั้นเสร็จสมบูรณ์แล้ว ข้อนี้ สอดคล้องกับนิทานพื้นถิ่นเมืองนครศรีธรรมราช เรื่องที่ยักษ์และชาวเมืองแข่งกันสร้างพระเจดีย์ เมื่อเห็นทีว่าจะเพลี่ยงพล้ำแก่ยักษ์ ก็ทำอุบายขึ้นโครงไม้ไผ่เป็นพระเจดีย์ แล้วสรวมทับด้วยผ้าขาว ยักษ์กลับตื่นมาเห็น สำคัญว่ามนุษย์เสร็จก่อน ก็บันดาลโทสะเตะยอดไปตกทุ่งหยาม ฝ่ายยักษ์ถือเป็นอนุสรณ์แห่งความพ่ายแพ้ ฝ่ายชาวเมืองถือเป็นหมุดหมายแห่งการชนะมารด้วยปัญญา

การคลี่คลายวัตถุประสงค์ของการคลุมพระเจดีย์มาเพื่อเป็นเครื่องสักการบูชา นั้น เป็นความปกติของสิ่งอันกระทำต่อปูชนียสถานแล้วเห็นเหตุเห็นผลที่จะช่วงใช้เป็นกุศโลบายแก่สาธารณชน การมุ่งคุณค่าต่อสิ่งอันเป็นศูนย์รวมจิตใจ เป็นเครื่องมือสืบทอดวัตถุประสงค์ให้คงไว้อย่างหนักแน่น ภายหลังแม้วิถีและวิถีจะเปลี่ยนแปลงไปแต่สาระหลักยังคงเดิม

ไม่เฉพาะองค์พระบรมธาตุเจดีย์ เมืองนครศรีธรรมราชเท่านั้นที่มีการสักการบูชาด้วยผืนผ้า ทัวทั้งประเทศไทยหรือทั่วโลกที่มีพระเจดีย์สำคัญก็มีธรรมเนียมนี้ทั้งสิ้น เช่นว่า เจดีย์วันเวลิเสยะ ประเทศศรีลังกา พระปรางค์วัดอรุณราชวราราม ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร พระธาตุจอมทอง จังหวัดพะเยา พระธาตุนันทา จังหวัดตาก เจดีย์หลวง วัดราชบุรณระ จังหวัดพิษณุโลก พระธาตุนครเดิม จังหวัดขอนแก่น พระธาตุนาดูน จังหวัดมหาสารคาม พระบรมธาตุสวี่ จังหวัดชุมพร^{๑๐๑} ฯลฯ

^{๙๙}วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ เล่ม ๑, ๒๕๓๔ : ๔๑๑

^{๑๐๐}พลกฤษณ์ วลีวัฒน์, ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ ในบริบทที่เปลี่ยนแปลง, ๒๕๖๑ : ๒๒.

^{๑๐๑}เรื่องเดียวกัน

การห่มคลุมพระบรมธาตุเจดีย์ ในความทรงจำครั้งล่าสุดของชาวนครศรีธรรมราช
เมื่อพุทธศักราช ๒๕๕๕

ทั้งนี้ แต่ไม่ทั้งนั้น สิ่งอันบ่งถึงความเป็นอารยชนและเมือง อาจมีต้นเค้ามาจากความประณีตบรรจง
ของระเบียบวิธีการ ที่ผู้คนแสดงออกซึ่งความเคารพศรัทธาต่อศูนย์รวมใจ ยิ่งละเอียดลออวิจิตรมาก ซับซ้อน
ยุ่งยากมาก ก็ยิ่งชี้เชิงช่างเชิงปราชญ์ของอารยชน อันได้กระทำสั่งสมกันมาแล้วแต่โบราณกาล

วันพระ สืบสกุลจินดา. (2563, กุมภาพันธ์). แห่ผ้าขึ้นธาตุ เมืองนครศรีธรรมราช “แห่” อย่างไร?

“ผ้า” อะไร “ขึ้น” ตรงไหน ?. สารนครศรีธรรมราช, 50(2), 37-46.